

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Els miserables del segle XXI

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Pau Joan Hernández,
El mussol i la forca.
Il·lustracions de Juanjo Cortés. Col·lecció *Periscopi*.
EDEBÉ. Barcelona, 2004.
A partir de 14 anys.

Pau Joan Hernández,
El misteri de les quatre punyalades. Col·lecció *Columna Jove*. COLUMNA. Barcelona, 2005. A partir de 14 anys.

Entre les traduccions al català més recents fetes per Pau Joan Hernández (Barcelona, 1967) hi ha una novel·la de gènere policíac, *La mort en una nit d'estiu*, de K.O. Dahl (Columna, 2005). No sé si la influència com a traductor, cara a cara amb més de 400 pàgines d'intriga clàssica, l'ha portat a provar el gènere d'autoria pròpia. El cas és que aquestes dues noves novel·les seves s'inscriuen de ple en el registre negre i detectivesc.

De Victor Hugo i *Els miserables* a Georges Simenon i Maigret hi ha un bon salt en el temps, però és el mateix salt que el lector de les dues novel·les farà si passa d'*El mussol i la forca* a *El misteri de les quatre punyalades*, aquesta última guanyadora del premi Columna Jove 2005, mentre que la primera –malgrat no portar l'etiqueta directa d'un premi– té tots els mèrits per ser tinguda en compte com una de les novel·les més aconseguides de l'autor dins del gènere de la investigació i una de les més originals publicades aquesta temporada.

A *El mussol i la forca*, ambientada a les clavegueres de la Barcelona actual, s'hi respira, en cadascuna de les 250 pàgines, el tuf del subsòl, el mateix tuf que es respira en Victor Hugo i *Els miserables*, en què es troben víctimes socials i marginats i en què es burxa en la injustícia. No és en va, doncs, que un dels personatges clau d'*El mussol i la forca* sigui un nen del carrer, Gavroche, com s'anomena un dels personatges d'*Els miserables*, de Victor Hugo.

ARGUMENT PLE D'INTRIGA

La novel·la té la densitat que parteix d'un argument ple d'intriga però també d'una documentació prèvia. L'autor no parla d'oïdes del clavegueram i de la segona ciutat que hi ha sota, ni dels elements dels explosius que provoquen morts innocents en un atemptat. Per això, com que hi ha una informació prèvia, gairebé periodística, les protagonistes de la novel·la són una jove agent de policia i una

jove periodista. I també dues adolescents atletes, una de les quals és cega, i una bibliotecària que aporta dades sobre llegendes i fets històrics de la ciutat. Fins i tot el mussol i la forca del títol tenen una relació històrica, amb una llegenda del Liceu i el seu passat d'incendis, i amb el Gremi dels Corders.

Però tot això, que pot semblar que aboqui el lector a una novel·la històrica, no és res més que un recurs literari per conduir les protagonistes cap a la resolució d'un cas actual, la incògnita del qual es va desenvolupant de la mà dels

PAU JOAN HERNÁNDEZ

protagonistes i el lector, i que té un punt àlgid dominat per l'acció i l'heroisme, amb una bona dosi de sort, que l'autor dedica a aquell sector social considerat púrria.

A *El misteri de les quatre punyalades*, els protagonistes són un detectiu sense gaires casos de pel·lícula per resoldre i una adolescent que, arran de l'estrany apunyalament de la seva Barbie, permet conèixer els motius del fet i el submón que amaga. En aquest cas, doncs, l'autor tendeix més al mètode Simenon-Maigret, aquell en què el detectiu, més que solucionar els casos a cop de proves, ho fa muntant el trencaclosques de les causes que han conduït al crim i quin ha estat el comportament del culpable.

Si Maigret retrata l'home modern perdut en el seu destí, aquí el detectiu del crim de la Barbie parteix d'una trama negra de l'absurd per entrar en l'ànima dels personatges –ella, el dolent, el bo, l'enamoradís i el germà d'ella amb síndrome de Down, sense oblidar la nina Barbie, un ós de pel·la i un gos canitxe que, a més, és cocainòman-. D'acció més moderada que l'anterior, però no menys intrigant, *El misteri de les quatre punyalades* descriu amb profusió llocs i personatges, mentre grata en alguns dels forats foscos que assetgen el dia a dia de la majoria d'adolescents.

Gonzalo Moure, *Els gegants de la lluna*. Traducció de P.J. Hernández. Il·lustracions de F. Martín. Col·lecció *Ala Delta*. BAULA. Barcelona, 2004. A partir de 10 anys.

El protagonista té una vida regalada, però una mica tancada en ell mateix. El seu pare l'anomena cargol mutant. Una nena sahrauí, provinent d'un campament de refugiats, li explica el secret dels gegants de la lluna.

Trinitat Gilbert, *La colla castellera*. Il·lustracions de Montse Fransoy. Col·lecció *Popular*. LA GALERA. Barcelona, 2005. A partir de 7 anys.

El conte entra en el món dels castellers amb una protagonista que recorre alguns dels passos que cal fer per entrar en una colla i, sobretot, per tenir totes les camises del grup a punt a l'hora de fer els castells.

Mercè Borràs, *Els somnis secrets de Pau*. Il·lustracions de Josep Vicó. Col·lecció *El Micalet Galàctic*. BROMERA. Alzira, 2004. A partir de 12 anys.

Una nit, abans del seu aniversari, el protagonista té per fi el gos que ha demanat tant de temps, i gràcies a un poder especial. És per això que ha d'aprendre a dominar el seu do per controlar els somnis i la realitat.

Porcellanes del diseg

JORDI LLAVINA

NARRATIVA

Yasunari Kawabata,
Mil grullas. Traducció de
María Martoccia.
Pròleg d'Amalia Sato.
EMECÉ. Barcelona, 2005.

Yasunari Kawabata –premi Nobel de literatura 1968– va ser un dels escriptors japonesos més importants del segle XX. Amic personal, mentor i difusor de Yukio Mishima, novel·lista d'una gran sensibilitat, les seves *nouvelles* participen d'una delicada escriptura lírica. Acostumen a ser històries de pocs personatges, sempre molt ben dibuixats. El flux de la consciència dels protagonistes és convocat, una vegada i una altra, per aquesta prosa de pura meravella lírica, en què els diàlegs esdevenen tan o més importants pel que no diuen que pel que en realitat acaben dient.

La seva *nouvelle* més coneguda, segurament la més reeixida i la que més agradava a Mishima, és *La casa de las bellas durmientes* –que recentment ha inspirat la darrera obra de García Márquez, la de les putes tristes-. Kawabata hi descriu una mena de bordell per a jubilats de la lascívia, a la riba d'un riu. Els vells hi passaven les nits en companyia de joves, sovint verges, a les quals prèviament havia administrat un somnífer. No podien ni to-

YASUNARI KAWABATA

car-les, però. Es tracta d'una història mòrbida, exquisida, en què el diseg agònic dels homes, el seu patètic desvetllament, contrasta amb la bellesa i la joventut de les dorments –que, al seu torn, drogues pel narcòtic, fan la fila de mortes en vida...-. Una delícia.

UN JOVE I QUATRE DONES

Mil grullas (novel·la del 1959) explica la història del jove Kikuji, envoltat de quatre dones ben diferents. L'una, força més gran que ell, té una enorme taca al pit (una pigota que, a més, cria pèl), cosa que l'ha condicionat tota la vida. Antiga amant del seu pare, exerceix ara com a persona de confiança de la família del jove i, ben aviat, com a alcavota per a ell mateix. Una segona dona, també més gran que Kikuji, ha estat igualment amant del seu pare. La tercera és la filla d'aquesta. I, finalment, hi ha la noia del mocador brodat amb el motiu del

títol, que gràcies a la mediació de l'alcavota sembla que li està reservada de manera natural.

Els personatges –que, fora de l'alcavota, mostren en tot moment una reserva i una pudícia molt zen– semblen delegar algunes de les seves pulsions íntimes en els objectes. Concretament, en diverses porcellanes de tradició antiga, amb les quals s'oficia la cerimònia del te. Algunes d'aquestes porcellanes tenen més de tres-cents anys, i la transmissió d'un llegat tan ric de pares a fills s'ha mantingut fins al dia d'avui.

Kawabata distribueix amb molta saviesa tot aquest material. Kikuji, el protagonista, esdevindrà amant de l'antiga amant del seu pare i de la seva filla. Primer de la mare, i després de la filla. De fet, la mare se suïcida quan sap que a casa del noi s'ha fet la cerimònia del te per atreure la bella jove del mocador dels ocells. L'herència abasta també un element tan voluble com el diseg. El punyent sentiment de culpa que envaeix l'esperit tant de la filla de la suïcida com de Kikuji s'alleuja quan aquests dos posen, costat per costat, dues tasses que semblen concentrar l'esperit dels seus progenitors. I, sobretot, quan una de les tasses és estampada amb fúria contra la pedra del terra. Altres elements acaben de donar la mesura enigmàtica del relat, de dotar-lo d'una atmosfera crepuscular, com aquella gàbia plena de lluernes que illumina la nit al jardí de la casa del protagonista. Una joia literària.